

Obecní a městské policie v České republice

(základní informace o minulosti a současnosti)

Moderní demokratický stát se nesnaží koncentrovat politickou moc, ale zaručuje svým územním celkům právo na samosprávu ve věcech, které jsou v zájmu jejich občanů. Obce v České republice pečují o uspokojování potřeb svých občanů a mimo jiné v samostatné působnosti zabezpečují i ochranu veřejného pořádku. Za tím účelem vytvářejí a provozují bezpečnostní sbory podle zákona o obecní policii.

Úkolem obecních a městských policií je zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce. Jejich zřízení je výkonem samosprávy, a proto na bedrech obcí leží i financování těchto sborů. Úspěšné provozování místní policie je závislé na její schopnosti zabezpečit úkoly, pro které byla zřízena. Jako zásadní se proto jeví nejen dostatek finančních prostředků a odborné vedení, ale i dostatečná oprávnění k výkonu policejních činností a právní rámec jejího působení jako celek.

Něco z historie

Komunální policejní sbory nejsou specifikem České republiky. Jejich kořeny sahají až k antickému Řecku. Ze zpráv o řeckých městských státech lze vysledovat první zmínky o policejních složkách zabezpečujících místní záležitosti veřejného pořádku a plnících další úkoly uložené vládou města.

Policejní práce na území ČR má své kořeny v dávné minulosti právě na obecní půdě. Již ve středověkých hrzených městech se setkáváme s místní policejní správou. Tu později nahradil úřad rychtáře s jeho čeledí. Po ustavení moderního obecního zřízení ve druhé polovině 19. století komunální policejní sbory nabyly podob současných městských a obecních policií. Obce vydávaly tzv. policejní nebo služební řády, které stanovovaly především oprávnění strážníků a jejich věcnou působnost. Je až s podivem, jak se obsahově podobala úkolům současných městských policií. Už před 130 lety trápily občany našich měst stejné problémy jako dnes - volně pobíhající psi, drobné krádeže, problémy s dopravní obsluhností, nerespektování obecních vyhlášek, rušení nočního klidu, neoprávněná užívání veřejných prostranství, porušování pravidel občanského soužití apod. V té době již existoval i státní policejní sbor. Jejich činnosti se vzájemně doplňovaly především v oblasti místní působnosti. Se zrodem ČSR byl převzat i právní systém rozpadnuvší se monarchie a s ním i činnost obecních policií. Jejich služeb následně využívala i německá okupační správa za Protektorátu Čechy a Morava. Teprve ustavením Sboru národní bezpečnosti po II. světové válce a omezením samosprávy obcí totalitním režimem, byla činnost obecních policií přerušena a policejní činnost byla svěřena jen státnímu policejnímu sboru.

Vytvoření komunálních policejních sborů, po znovuzřízení demokratického režimu na sklonku 20. století, je návratem k osvědčenému modelu místní policejní správy. Obecní a městské policie se začaly znovu spontánně utvářet, jakmile v roce 1992 vstoupil v platnost zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii. Pro místní samosprávu se jimi řízený policejní sbor stal vítaným nástrojem k regulaci činností, které narušují veřejný pořádek v obci, mravnost a ustálené zvyklosti v daném místě. Od počátku se činnost těchto sborů potýkala s problémy, které byly v důsledku praxe postupně odstraňovány v novelách příslušných právních předpisů. Tak se postupně obecní policie stala orgánem obce zřízeným v její samostatné působnosti. Za účelem svěřených úkolů byla rozšiřována oprávnění strážníků a v rámci specializace rostla i úroveň jejich znalostí a vybavení. Za dobu své existence si obecní a městské policie vydobily své místo na poli dohledu nad místními záležitostmi veřejného pořádku, ochranou životů a zdraví lidí a majetku v obcích České republiky.

Současnost obecních a městských policíí

Základním pilířem fungování městských a obecních policíí v ČR je zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Byl schválen v souladu s nově přijatým obecním zřízením, které znovu vrátilo obcím právo na samosprávu a tím i právo na samostatný výkon zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Ve snaze o dosažení co největší právní jistoty občanů centralistickým způsobem sjednocuje to, co bylo v předválečných dobách předmětem služebních řádů vydávaných jednotlivými obcemi. V době přijetí zákona již obdobný institut komunálních policejních sborů úspěšně fungoval v USA, SRN, Rakousku a dalších demokratických zemích.

Podle zákona je obecní policie orgánem obce, který zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plní další úkoly, pokud tak stanoví zákon. § 2 zákona o obecní policii uvádí rozsah věcné působnosti obecní policie. Jedná se o výčet úkolů, kterými je pověřena a vlastně i z jakého důvodu je obcí zřízena. Obecní policie tak mimo jiné:

- přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku,
- dohlíží na dodržování pravidel občanského soužití,
- dohlíží na dodržování obecně závazných vyhlášek a nařízení obce,
- se podílí v rozsahu stanoveném tímto nebo zvláštním zákonem na dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích,
- se podílí na dodržování právních předpisů o ochraně veřejného pořádku a v rozsahu svých povinností a oprávnění stanovených tímto nebo zvláštním zákonem činí opatření k jeho obnovení,
- se podílí na prevenci kriminality v obci,
- provádí dohled nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích⁵⁾ v obci,
- odhaluje přestupky, jejichž projednávání je v působnosti obce,
- poskytuje za účelem zpracování statistických údajů Ministerstvu vnitra (dále jen „ministerstvo“) na požádání údaje o obecní policii.

Věcná působnost obecních policíí se v oblasti místních záležitostí veřejného pořádku často kryje s působností Policie ČR. V současné době se v důsledku kooperace a specializace oba sbory v místech společného působení doplňují a v rámci koordinační dohody společně zajišťují svěřené úkoly.

Věcná působnost je zákonem o obecní policii vymezena taxativně. Na druhou stranu nutno říci, že tyto komunální policejní sbory vykonávají mnoho dalších činností, které mají povahu podpůrnou, avšak zákonem přímo vymezeny nejsou. Množství městských policíí dnes v zájmu ochrany osob a majetku bezplatně provozuje pult centrální ochrany, zajišťuje i chov a výcvik služebních psů nebo se zabývá specializovanými činnostmi, jako jsou záchranářství, potápěčská služba, odchyt zvířat, provozování útulků pro psy a vyvíjí další podpůrné činnosti. Zásadním aspektem samostatné působnosti je totiž skutečnost, že se jedná o výkon činností, které jsou v zájmu obce a občanů obce.

Úvodní ustanovení zákona o obecní policii stanoví i základní požadavky na způsob řízení a organizace městských a obecních policíí. Obecní policii může řídit pouze starosta nebo člen zastupitelstva obce, kterého zastupitelstvo tímto úkolem pověří. Na jeho návrh může zastupitelstvo pověřit plněním některých úkolů při řízení obecní policie jednoho ze strážníků.

Strážníci

Strážníkem může být občan ČR, který je bezúhonný, spolehlivý, starší 21 let, zdravotně způsobilý, dosáhl středního vzdělání zakončeného maturitní zkouškou a získal osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů na základě úspěšně složené zkoušky před komisí ministerstva vnitra (*zkoušky musí opakovat ve lhůtách stanovených zákonem*). Nad rámec zákonem stanovených podmínek pro přijetí uchazeče o místo strážníka, si klade každá obec ještě vlastní požadavky, které se promítají většinou v podmínkách výběrového řízení. Často se jedná o splnění podmínek testů tělesné zdatnosti a znalosti českého jazyka.

Statistické údaje

Zřízení nebo zrušení městské nebo obecní policie je plně v rukou místních samospráv. Pro představu čtenářů uvádím statistické údaje zveřejněné ministerstvem vnitra v roce 2021. Ten rok v České republice působilo 391 městských a obecních policíí, z toho 172 z nich zajišťovalo nepřetržitý provoz. Na území naší republiky působilo přibližně 8 500 strážníků a 1 300 civilních zaměstnanců obecních nebo městských policíí. Strážníci ten rok uložili 600 tis. pokut a zaslali 2 200 tis. oznámení příslušným správním orgánům ve věcech, které nebylo možno vyřídit pokutou na místě. Na Policii ČR bylo oznámeno 7 500 podezření, že byl spáchán trestný čin. Na pokutách strážníci vybrali více jak 206 mil. Kč a náklady obcí, které provozují obecní nebo městské policie přesáhly 7,6 miliardy Kč. Strážníci rovněž odchytili více jak 17 tis. zvířat a našli 185 vozidel v pátrání.

Výhled do budoucnosti

Obecní policie jsou projevem obce na samosprávu a v důsledku toho jsou i řízeny. Vliv samosprávy na stanovování priorit činnosti obecní policie je zásadní pro zájem obcí obecní policie zřizovat a provozovat. Činnost obecní policie vymezuje její věcná působnost, což v konečném důsledku znamená, že strážníky na rozdíl od policistů nemůže od plnění úkolů na poli veřejného pořádku odvést odhalování závažnější trestné činnosti. Právě tato skutečnost přispěla v posledních letech ke specializaci obou složek a to nejen na poli výkonu činnosti, ale i na poli znalostí a technického vybavení. Ve svém důsledku vedla k oboustranně výhodné spolupráci.

Kritici zvyšování kompetencí strážníků argumentují především tím, že podle jejich názoru strážníci nejsou odborně připraveni k jejich využívání. Tento argument ale nemá oporu v zákoně. Podmínky pro přijetí strážníka a nároky kladené na jeho odbornou způsobilost v oblasti správního práva jsou srovnatelné s policisty. Technické vybavení, které svědčí pro specializaci v oblasti veřejného pořádku, je dlouhodobě minimálně na srovnatelné úrovni s Policií ČR. Nejlepším příkladem je provozování kamerových systémů.

V souvislosti s úspornými opatřeními Policie ČR a vzrůstající schopností městských a obecních policíí plnit svěřené úkoly, lze předpokládat vývoj v rámci nastoupené linie specializace a upevňování samosprávného působení obcí ve věcech, které patří do působnosti obecní policie. Obdobný vývoj lze předpokládat i u Policie ČR, kde v souvislosti s nezastupitelností při řešení závažnější protiprávní činnosti, zřejmě převáží povaha orgánu činného v trestním řízení. Není vyloučeno, že obecní, městské a možná i metropolitní policie se v budoucnosti stanou dominantní v oblasti odhalování méně závažných správních deliktů spáchaných na území obce, kde působí.

Bc. Jan Sladký
vrchní strážník MP Vodňany

V článku byly použity:

- statistické a jiné údaje z www stránek Ministerstva vnitra ČR,
- informace z knihy: MACEK - UHLÍŘ, *Dějiny obecních policíí I., Praha, 2004,*
- informace z knihy: VETEŠNÍK - JEMELKA, *Zákon o obecní policii, komentář, Praha, 2009,*

Obrazová příloha – historie obecních a městských policíí

*Pražský jízdní policista
(počátek 20. století)*

MACEK - UHLÍŘ, *Dějiny obecních policíí I.*, 2004, obr. 4

*Přilba liberecké městské policie
(přelom 19. a 20. století)*

MACEK - UHLÍŘ,
Dějiny obecních policíí I., 2004,
obr. 29

Policejní stráž obce města Přerova (r. 1908)

MACEK - UHLÍŘ, *Dějiny obecních policíí I.*, 2004,
obr. 26

*Sbor stráže bezpečnosti v Jindřichově Hradci
(30. léta 20. století)*

MACEK - UHLÍŘ, *Dějiny obecních policíí I.*, 2004, obr. 16 a 19

Obrazová příloha – současnost

Jednotné prvky výstroje a označení vozidel

Barvy obecní policie
modrá, černá, žlutá a bílá.

Charakteristický znak
modrobílá šachovnice

Uniforma:

- šachovnice na pokrývce hlavy
- svrchní část oděvu v barvách OP
- nášivka s názvem obce
- odznak OP nebo MP s číslem
- nápis „Obecní policie“ (MP)

Vozidlo:

- bílá barva
- nápis modré barvy po straně
- název obce pod nápisem

Z činnosti strážníků ve Vodňanech

